

ABONAMENTUL.

Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr.1/a

—
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Filelenismul actual.

Arad, 24 Ianuarie.

Stăruiam nu de mult asupra diferitelor influențe cari au pătruns, în decursul timpului, în sufletul popoarelor balcanice. O anume influență a fost mai ales hotărâtoare, aceasta este cea franceză. Artiști, literați, bărbați de știință, împintenați de curiozitatea de a cunoaște popoarele balcanice, teritoriile unde s'a dezvoltat classicismul oriental, plecau într'o bună zi spre Orientul mirajului, se atașau ambasadelor franceze din Constantinopol. Cercetau pe balcanici la ei acasă, căutau să le cunoască moravurile și aspirațiile. Prin spiritul lor viu, prin comunicativitatea, conversația ușoară ei și-au făcut simpatii neuitate. Interesul acesta față de poporul grec a fost cultivat intens de Francezi, și filelenismul acestora evident că a îndatorat pe Greci la contraservicii.

Poporul și cultura franceză au început să fie cunoscute la Greci îndeosebi după constituirea independenței lor politice. Infiriparea organizației interne, administrative, politice, culturale, militare, s'a făcut cu sprijinul francez. S'ar putea demonstra cu fapte afirmația aceasta urmărind fază de fază a consolidării elenismului. Inșiși Nemții recunosc că Francezii au iubirea întreagă a majorității poporului, „die ganze Liebe der Mehrheit des Volkes”, iar dacă nu s'a putut constitui un partid popular filogerman în Grecia este evidentă cauza: în această țară n'a fost cunoscut poporul german, cultura germană, „deutsches Wesen und deutsche Kultur sind in Griechenland viel unbekannt gewesen, als

dass es eine starke deutschfreundliche Partei geben könnte” (*Neu Freie Presse* de ieri).

Vrem să evidențiem numai originea sacrificiului pe care-l prestează astăzi Franța în Balcani, sacrificiu de sânge, ban, luptă diplomatică și publicistică, fără să râvniască la alte recompense decât menținerea patronajului cultural, prestigiului la care a lucrat mai bine de un veac.

De două luni însă filelenismul francez nu mai este cel vechiu, cel desinteresat, cel vișător. Astăzi nu se mai poate vorbi de un filelenism al exploratorilor, instructorilor ori călătorilor francezi ca Chateaubriand, Buchon, About, Deschamps, Barrés. Filelenismul de astăzi a primit o notă pregnantă aspră, este un fel de filelenism — *inarmat*. Căci fără să mai țină seamă de sentimentele poporului grecesc, de direcția politicii externe pe care se pare că o conduce personal regele Constantin, Francezii, împreună cu aliații, au ocupat insula Corfu, orașul Salonic, au debarcat trupe la Corint, în Phaleron, la Serres, Cavalla. Grecii trebuie să se resemneze, să stea la discreția împătritei înțelegeri, *viel bleibt ihnen nicht übrig zu tun*, cum se exprimă ziarul vienez.

Atitudinea aceasta energetică a ententei este luată în urma amarelor experiențe din trecut, desamăgirilor cu tergiversările diplomatice în Balcani. La o nouă surpriză n'a voit să se aștepte și în Grecia, și a renunțat la lupta pe cale diplomatică, în numele vechiului filelenism pentru determinarea participării grecești la acțiunea ei balcanică.

Cu toate „cuceririle” ententei în porturi și teritorii grecești, Grecia se pare că nu este

înduplecată să se atașeze acțiunii balcanice a împătritei înțelegeri până ce nu va observa o ameliorare a situației frontului și Salonicul nu se va dovedi inexpugnabil. Cel puțin Francezii sperează că în acest caz Grecii nu mai au motiv să facă rezerve.

Soarta Greciei este soarta unui stat mic. Pe teritoriul ei două armate grozave se pregătesc pentru marea luptă decizătoare, căreia armatele grecești cine știe dacă ar fi în stare să-i schimbe destinul, să hotărască triumful pentru o parte sau pentru alta a beligeranților. Mândra Eladă rămâne intimidată în sunetul armei fioroase ce se ascute cu atâta febrilitate de două luni. Redusă la neputință ea privește impasibilă la desfășurarea evenimentelor pe teritoriile sale la cari a trebuit să renunțe, în urma forței mai mari externe.

Fiindcă până deunăzi Grecia s'a arătat neîntrerupt șovăitoare față de ententă, neîncrederea a crescut și filelenismul n'a putut rămânea tot cel vechiu, cu nota desinteresului complet, ci și-a împrumutat o notă de rigoare, este un filelenism protejat de armă. Totuș, se mai poate vorbi de un filelenism, căci până astăzi Franța n'a scos cu totul din grație pe mica țară balcanică și sperează să o poată influența deodată cu sosirea împrejurărilor favorabile pe frontul balcanic. Dacă ar eșua însă expediția ententei în balcani filelenismul francez își va termina istoria și ar începe la vechii protectori ai Eladei să prindă rădăcini *miselenismul*...

Premiile Nobel.

În mijlocul bubuiturilor de tunuri, în vârtejul vertiginos al patimilor, cari se deslănțuie azi cu o forță elementară, decernarea premiilor Nobel — simbolul împreunei lucrări armonice — înseamnă un punct singular. Din el se desprinde seninătatea zilelor de pace când capetele luminate ale tuturor popoarelor se străduiesc mână în mână să pătrundă în sanctuarul de fildeş al adevărului științific și să reflecteze razele lui de lumină până în cele mai îndepărtate unghere ale lumii. Munca culturală și științifică pe care o dezvoltă acești mucenici ai progresului universal n'a rămas nerăsplătită nici azi în timpul distrugerilor fără cumpăt. Premiile Nobel s'au distribuit deodată pe cei doi ani din urmă și anume pentru serviciile reale aduse în domeniul *chimiei* au fost distinși profesorii *T. W. Richards* (Cambridge) și *Dr. R. Willstätter* (Berlin-Dahlem). Profesorului *Dr. R. Bárány* (Viena) i s'a acordat premiul pentru *medicină*. Dintre *fizicieni* dobândit-a această distincție pe anul 1914 profesorul *Dr. von Lane* (Frankfurt), iar pe anul 1915 premiul s'a împărțit între profesorii *W. H. Bragg-tatăl* (universitatea Leeds) și *W. L. Bragg-fiul* (universitatea Cambridge).

Theodore William Richards s'a născut în anul 1868, a studiat în Germania având de pro-

fesor pe Nernst și Oswalt, a funcționat în anul 1907 ca profesor de schimb la universitatea din Berlin, iar din 1901 începând e profesor de chimie-fizică la universitatea Harvard din Cambridge.

„Cel mai important lucru în chimie” — spune el — „sunt măsurările cantitative”. Convinș de acest adevăr el determină cu mare precizie ponderile atomice dela o seamă de elemente, punând o deosebită greutate pe strânsa legătură ce există între ponderile atomice și natura materiei. În chimie avem de-a face cu o mulțime de mărimi constante, cum e de pildă densitatea, coeficientul de compresibilitate, echivalentul electrotehnic etc. A fixa pe seama acestor constante o sistemă și a turna în ele viață: iată problema pe care și-o pune Richards. Odată ce acestea vor fi precis determinate și numai atunci ne vom putea da seamă de structura complicată a materiei.

Richard Willstätter s'a născut în anul 1872. A studiat chimia în München ca elevul lui Baeyer a cărui urma va fi începând cu semestrul de vară al anului curent. E membrul academiei prusiene de științe, membrul de onoare la o seamă de societăți științifice, posesorul premiului Tiedman acordat de societatea științelor din Frankfurt etc. etc.

Eleganța cu care rezolvă el problemele cele mai delicate ale *chimiei organice* a impus spe-

In Marea-Neagră.

Arad, 24 Ianuarie.

Cetim în Journal de Genève următorul articol pe care-l traducem în întregime:

Se știe că Rușii prepară două armate expediționare împotriva Bulgariei. Una dintre ele la Odessa, care are să fie transportată pe marea Neagră, a doua pe Dunăre la Kilia, Ismail și Reni.

Este foarte greu de închipuit cum va reuși îndeplinirea acestei operațiuni. Îndată ce poate alege între două puncte de debarcare pe malurile dușmane, bine îndepărtate unul de altul, poate beneficia de surpriză strategică. Mai poate beneficia de o altă surpriză tactică la fel cu cea din peninsula Galipoli, îndată ce poate opera în diferitele puncte de debarcare reale sau simulate. Diferă însă întreprinderea de peste Dunăre. Incepând dela gura râului, țărnișii sunt la început ruși și români, apoi în întregime români, urmează români-bulgari; astfel echipa ar fi nevoită să traverseze malul bulgar care și-a făcut toate preparativele pentru a o primi cu canonade și a-i pune piedecă de trecere.

Adevărat, că în aceasta regiune, malul este jos și teritoriul un șes întins. Dacă Rușii dispun de o flotă puternică de monitoare și cuirasate, se poate admite o trecere în deplină forță; flota lor de pe marea Neagră însă, nu dispune de nici un vas în felul acesta. Construit-au ei dela începutul războiului? Este prea probabil că nu, deoarece dușmănia Bulgariei a venit pe neașteptate, și toate debarcărilor proiectate până aci nu priveau decât malurile turcești.

Iar de altă parte, comunicația Bulgariei cu statele centrale este stabilită pe Dunăre. Astfel, chiar dacă Bulgarii n'au dispus până acuma de artilerie grea cu care pot apăra malurile râului, calea le este deschisă pentru ca să li se transporte. Luând în considerație toate acestea, se poate considera prea puțin posibilă plecarea expediției pe Dunăre. Posibilitatea acestei întreprinderi ar fi supusă posesiunii prealabile a unei părți din malul drept al râului. Aceasta eventualitate s'ar putea prezenta în două chipuri, anume dacă România ar permite trecerea armatei rusești pe teritoriul ei sau dacă ar intra ea însăși într-o campanie împotriva Bulgariei, sau dacă o armată rusească debarcată pe coastele mării Negre ar lua apărarea trecerii pe apele Dunării.

Dacă — în principiu — o debarcare rusească într'un punct al malului bulgar este posibilă, se poate admite după cele experimentate la Galipoli. Cu toate acestea trebuie observat că acțiunea în Dardanele nu s'a putut executa în luna

Februarie, atunci, când imbarcația nu se putea face pe valurile mării; tot astfel acuma, regimentul de iornă a intrat, și marea Neagră este primejdioasă. Și în sfârșit, contingentele debarcate la Sedil Bahr, n'aveau să se depărteze de baza lor de operațiune. Ele erau mereu protejate de focurile flotei, prin care era aprovizionată pe fiecare zi cu muniții. E foarte diferențiată situația unei armate care se adâncește în ape sprijinită pe propriile-i forțe și artilerie. Ar trebui deci să se mărginească la marea din Varna, sau să debarce un corp întreg într'un oraș. Ori care din aceste operațiuni ar avea caracterul puțin aventurat.

În urma experiențelor câștigate în războiul actual privitor la inviolabilitatea fronturilor, și în situația în care se găsește Macedonia astăzi, de sigur n'ar fi bine văzută o debarcare la Varna, a cărei comunicație cu puterile centrale este asigurată atât pe uscat cât și pe Dunăre. Ce privește reducțiunea Varnei prin flotă, chiar în lipsa mijloacelor de apărare, luând în considerație sprijinul reciproc al artileriei dela malurile mării și cel al torpiloarelor, se poate trage la îndoială reușita unei întreprinderi într'un ținut destul de strâmt.

Se indicase că Rușii au preparat cele două expediții din marea Neagră și pe Dunăre, întâi pentru reținerea trupelor bulgare din nord, susținând în chipul acesta situația aliaților la Salonic, în rândul al doilea pentru a fi gata în cazul când s'ar prezenta noi eventualități. Asquith declarase că Ententa rezervă o surpriză în Balcani. Să o așteptăm. Că aceasta surpriză se mărginește la aceste două expediții navale, iată ceace se poate trage la îndoială până la probele faptelor contrare.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 24 Ianuarie.

Nici o lipsă a obștei românești n'a fost atât de viu simțită ca orfelinatul. Schinteia aruncată de inițiatori și transmisă marelui public românesc prin apelul din numărul de Crăciun al ziarului nostru a aprins toată suflarea românească. Din toate ținuturile locuite de Români primim scrisori de aprobare, dovezile unui entuziasm de nedescris. Ni se trimit bani din toate părțile, ni se comunică propuneri privitoare la facilitarea mărețului scop. Tuturor, cari în chipul acesta manifestă românismul lor veritabil și iubirea lor de oameni, le transmitem mulțumita noastră, care este mulțumita

neamului. Oricine va înțelege însă, că este curată imposibilitate să reproducem în coloanele acestui ziar toate scrisorile, toate articolele și toate propunerile, cari ni se trimit în legătură cu orfelinatul dela Sibiu, căci atunci nu ne-ar rămânea nici măcar 2 pagini din acest ziar pentru celelalte materii, de cari ziarul absolut nu poate fi lipsit. Să nu se supere deci nimeni, dacă ar vedea că nu se publică articolul său ori scrisoarea sa trimisă aici în chestia ce ne preocupă. Să se știe însă că noi toate propunerile, cari ni se vor părea ducătoare la scop, le comunicăm acelor domni din Sibiu, cari au luat asupra lor sarcina de a conduce realizarea mărețului gând. Neapărat vom publica însă la acest loc și mai departe toate dăruirile, ce ni se vor trimite ori anunță pentru orfelinatul românesc din Sibiu pe deoparte spre a servi de indemn altora, de altă parte pentru de a se putea face controlul aceluia dintre Români, cari ar putea și ar trebui să deie, dar nu dau ascultând de glasul răgușit al sgârcenței ori al indiferențizmului păcătos față cu interesele de existență ale neamului nostru. Controlul neapărat se va face.

Facem azi amintire de una dintre cele mai frumoase fapte săvârșite pentru orfelinat. Este acea a dlui avocat Dr. Simion Tămașiu din Hida (Hidaalmás), care ni-a trimis suma de 500 cor. cu o frumoasă scrisoare din care reproducem următoarele:

„În timpurile de față, într'adevăr, n'am fost mai lipsiți pe nici un teren, decât pe terenul adăpostirei orfanilor rămași după acei eroi, cari au căzut întru apărarea patriei. Vă salut pentru vrednica muncă ce depuneți în serviciul acestei mărețe idei și din parte-mi vă trimit cu asignată 500 cor.”

Dar d. Dr. Simion Tămașiu nu s'a mulțumit cu atât, ci cu spesele sale a tipărit un apel călduros, pe care l'a trimis tuturor cunoscuților săi indemnându-i să-l urmeze și să dăruiască și danșii pentru scopul sfânt.

D. Dr. Simion Tămașiu primească mulțumirile noastre. Urmând cu toții pildel sale orfelinatul se va ridica splendid.

Au mai contribuit pentru orfelinat următorii:

Ioan Benchiciu, Pâncota	cor. 25.—
Dr. G. Secoșan, București	30.—
Dante Ovidiu German, Pöstyén	11.14
Prof. Sabin Evuțian și familia, Arad	10.—
Dimitrie Popovici, preot Cermeiu	20.—
Nicolae Vălean, preot militar Timișoara	23.87
Ion Candrea, jude regesc Lipova	10.—
Ion Miltăr, Homokdlód	20.—
Colecta lui Teodor Vásárhelyi, Bihar-dlószeg	120.—
Familia Nicolae Băilă, Sebeșul-săseșc	10.—

In numărul de azi total: cor. 770.01

cialiștilor din momentul întâielor sale scrieri. Lucrările sale scrise în anii de tinerețe tratează o seamă de *alcaloide*, cum e *cocaina* și *atropina*, le analizează compoziția și în acelaș timp îi succede procedura lor pe cale artificială. Renumele de savant și l-a întemeiat însă prin cercetările sale migăloase asupra *clorofilului* (verdele frunzelor) și *antocianelor* (materiile colorante ale florilor). Willstätter a demonstrat că clorofila e combinația alor două componente, amândouă cu continut de magnezie, răsturnând în acelaș timp părerea greșită că fosforul ar forma partea esențială a clorofilei. Din analizările sale rezultă cu toată probabilitatea că magnezia clorofilei joacă un deosebit rol fiziologic, iar cercetările viitoare cari vor isvorî din lucrările lui vor lămurii de sigur multe din tainele proceselor de asimilare ale plantelor.

Nu mai puțină importantă au scrierile lui asupra *antocianelor*. Îi reușește de pildă să dobândească în formă cristalizată materiile, cari colorează în albastru floarea grâului, arătând că acestea sunt sărurile de potasiu ale unui acid cu caracter de glucozidă, adică ale unui corp care afară de alte elemente mai conține și zaharuri. Pe urmă descompune aceste materii colorante cari nu conțin azot primind în formă de zahăr componenta propriu zis colorantă, esența de culoare albastră. Aceste cercetări deschid pe seama chimiei noi orizonturi încă neumblate. Cele mai multe materii colorante din câte cunoaștem până acum conțin

azot (anilina); între antociane găsim însă și corpuri lipsite de azot, în cari rolul bazei îi are în locul azotului oxigenul.

Afară de aceste lucrări monumentale Willstätter a sesizat încă o mulțime de alte probleme din domeniul vast al chimiei organice, dar aceste cercetări ale lui, cari toate dau dovadă de aceeaș sagacitate uimitoare abia pot fi urmărite de specialist necum de omul laic.

Robert Bárány, născut în 1876, a fost până la începutul războiului docent privat pentru morburii de urechi la universitatea din Viena. S'a afirmat mai ales ca specialist în boalele de urechi, fiziologia și patologia labirintului e obiectul de predilecție al cercetărilor sale. Azi e în captivitate rusească. Premiul Nobel i s'a acordat lui — cu toate că e încă tânăr, și iese abia acum la iveală — pentru serviciile prodigioase pe cari le-a adus, prin cercetările sale minuțioase, omenimei suferinde și cari mai ales acum în cursul războiului au o importantă deosebită. În războiul actual, purtat din tranșee, vulnerările la cap sunt la ordinea zilei. Un organ tot atât de gingaș ca și ochiul e urechea, cu labirintul senzibil și canalele semicercuale.

Operațiile săvârșite la aceste părți ale urechii în caz de vulnerare sau îmbolnăvire au reușit și până acum, dar diagnoza nu li s'a putut face. Spiritul fin de observație îi îngădui lui Bárány să constate că la spălarea urechilor cu apă prea caldă sau prea rece pacienții au

fost cuprinși de leșinuri și clipiri convulsive de ochi. Experiența o putu săvârși și la oameni sănătoși, însă nu la bolnavii a căror canale semicercuale erau vătămate. Astfel îi reuși lui Bárány să fixeze diagnoza acestor morburii. În acelaș timp însă, din leșinul și clipirea de ochi a bolnavilor scoate concluzia norocoasă că trebuie să existe un nex causal între ureche și funcțiunea creierului mic aducând astfel lumină și în capitolul cam întunecos al funcționării acestui organ important. Din numeroasele lui scrieri amintim „Monografia, fiziologia și patologia canalelor semicercuale la om”.

Posesorul cel mai tânăr al premiului Nobel e fizicianul *Max von Lane*. S'a născut în anul 1879, a studiat în Strassburg, Göttingen și Berlin, în 1903 a fost promovată și habilitat de docent privat la catedra de fizică teoretică în Berlin prin teza sa: „Termodinamica fenomenelor de interferență”. În 1912 a fost ales de profesor la universitatea din Zürich, iar mai târziu fu chemat de profesor ordinar pentru catedra de fizică teoretică la universitatea din Frankfurt. Teoria relativității, teoria radiațiilor, fenomenele de interferență sunt terenele lui de cercetare.

William Henry Bragg senior e de 53 ani și ocupă catedră de fizică la universitatea Leeds din Anglita. În 1892 ajunge „Master of Arts” în Canterbury. S'a ocupat intensiv cu studiul materiilor radioactive. Premiul a tre-

stru a fost zilnic expus atacurilor rusesti, dându-se chiar lupte apropiate; trupele noastre viteze însă, rezistă cu succes tuturor atacurilor. La sud dela Duhno, după mari preparative artileristice, dușmanul a pornit un atac împotriva noastră. I-am respins, cauzându-i pierderi considerabile.

Pe frontul italian: La capul podului dela Tolmein, pe sectoarele vestic de pe coasta Crnului și în unele puncte a liniei de luptă din Tirol, s'au dat lupte de artilerie. Pe sectoarele dela Flitsch, am respins un slab atac dușman. Un aeroplan al nostru a aruncat bombe asupra magazinelor italiene din Borgo.

Pe frontul sudestic: Mare parte a armatei munte-negrine a depus armele. Pe linia de războiu din nord-estul Muntenegrului, în zilele din urmă s'au predat peste 1500 sârbi. Trupele noastre au ocupat porturile adriatice Antivari și Dulcigno.

Berlin, 2 Ianuarie. — Se comunică dela marele cãr-tier general:

Pe frontul occidental: Spre nord de Arras la Neuville, printr'o explozie reușită, trupele noastre au ocupat un tranșeu înaintat dușman pe o întindere de 250 m. Am făcut prizonieri 74 Francezi. In Argonne, după scurte lupte de granate de mână am ocupat o parte a unui tranșeu dușman. Deasupra stabilimentelor militare la est de Belfort, am aruncat bombe.

Pe frontul oriental și din Balcani: Situația e ne- schimbată.

Înțelegerea face concesiuni Greciei.

Trupele germane au plecat spre Albania. — Întrevederea miniștrilor francez și englez cu Skuludis. — Consiliul de războiu din Londra. — Grecia tolerează ocuparea insulei Corfu. — Declarațiile regelui Constantin. — Trupe grecești la granița Greciei. — Venizelos în Salonic.

Arad, 24 Ianuarie.

Corriere della Sera anunță din Salonic: Toate semnele arată că știrile cari spun, că acțiunea împotriva Salonului e încă departe nu corespund realității. Concentrările mari dela granița grecească arată, că ofensiva probabil se va începe în zilele cele mai apropiate.

Pozițiunile dele Salonic pot fi atacate din trei părți. Dinspre Monastir poate fi atacată aripa stângă a armatei de apărare, pe căile ce duc dela Chevghele și Doiran spre frontul trupelor înțelegerii, iar dinspre partea ostică a graniței greco-bulgare aripa dreaptă. In aceste 3 zone sunt concentrate între Doiran și

ungare au devenit libere și pot fi acum întrebuințate la acțiunea împotriva Salonului.

Evening News primește din Atena despre întrevederea dintre miniștrii francez și englez cu primul ministru Skuludis informațiunea, că cu acest prilej s'a ajuns la o înțelegere mulțumitoare privitor la ocuparea insulei Corfu.

Se telegrafiază din Atena: Foarte probabil, că în Atena se va proclama starea de asediu. Regele Constantin a făcut în privința aceasta următoarele declarații corespondentului lui **Raskoje Slovo**:

Dacă guvernul meu îmi va prezenta un proiect pentru proclamarea stării de asediu, eu în tot cazul îl voi aproba. Nu doresc să suprim nici libertatea cuvântului și nici a scrisului, dar nu pot permite ca ziarele grecești să publice păreri, cari îmi jignesc simțemintele. Nu pot tolera, ca ziarele grecești să publice apeluri la adresa țărilor străine, pentru ca să se violeze drepturile suverane ale Greciei. Starea de asediu va fi o măsură împotriva acestor abuzuri.

Din Serres se anunță oficios că în sectorul dela Gümüldjina până la Sullii se concentrează trupe turcești.

„Hamburger Fremdenblatt” anunță: Zărelor din Paris II se telegrafiază din Salonic, că Venizelos a sosit acolo pe bordul unui vas de războiu.

Războiul european.

Mesajul regelui suedez.

Stockholm. — Mesajul citit de regele la deschiderea camerei, a fost de conținut îndeosebi privitor la luptele potențate al căror rezultat va decide viitorul popoarelor. Guvernul speră să-și păstreze și în viitor neutralitatea declarată dela începutul războiului. Susținerea neutralității Suediei, armata și flota mobilizată pentru apărarea drepturilor țării va rămânea și mai departe în preparativele de astăzi. Poporul suedez a suferit foarte mult în cursul anului trecut pe urma războiului. Statele beligerante au neglijat tot mai mult principiile drepturilor naționale și îndatorirea să apere neutralii de primejdiile războiului.

Ținuta statelor beligerante a pricinuit poporului suedez mari dificultăți economice. Guvernului i s'au prevăzut în repetite rânduri încercări cari au avut scopul să așeze comerțul suedez sub auspiciile străine.

frânge Germania. Noua noastră armată este mult superioară armatei germane.

La întrebarea dacă n'are temeri că serviciul militar obligator va pricinui turburări interne, lordul Derby a răspuns că muncitorimea este de acord întim cu națiunea întregă, având încredere în învingerea finală. Cea mai grea chestiune este privitoare la muncitorii minelor, ale trenurilor și a marinei, speră însă — a zis lordul Derby — că toate dificultățile vor fi aplanate în timpul cel mai scurt pe calea cea mai pacinică.

Mesajul norvegian.

Cristiania. — Regele Hakon a deschis ședința stortingului printr'un mesaj prin care spune că relația prietenească față cu toate statele s'a menținut în cursul petracțiilor desbătute între Norvegia și statele beligerante, cu scopul sprijinirii intereselor comune. Pe lângă păstrarea celei mai stricte neutralități, Norvegia, apărând drepturile statelor neutrale, a reușit să susțină bunele relații cu Dania și Suedia. Mesajul înșiră unele dispoziții luate de guvern, anunțând că în cameră se va prezenta un proiect de lege în chestia dispozițiilor referitoare la dezvoltarea și întărirea armatelor marine și de pe uscat.

Vase de războiu japoneze în drum spre canalul Suez.

Paris. — „Journal” anunță din Tokio că trei crucișătoare japoneze, afirmativ Kasuga, Tokiva și Citozu au plecat către canalul Suez cu scopul apărării navigației japoneze din ocean, sau pentruca să participe la apărarea canalului.

S'a terminat petracția obligativității engleze.

Rotterdam. — Desbaterile amănunțite a proiectului obligativității militare, s'a terminat. Toate punctele au fost primite în întregime cu mare majoritate.

Anglia și-a sporit marina.

Landra. — (Reuter). Cartea albă camunicată astăzi conține un adaus, în sensul căreia echipa flotei a fost ridicată cu cînzeci de mii oameni, astfel încât întreg contingentul flotei are să fie compus din trei sute cincizeci de mii oameni.

Intărituri rusești pe frontul Basarabean.

București. — Din Iași se anunță: Călători sosiți aici din Basarabia spun că în diferitele puncte a Basarabiei, Rușii construiesc puternice întărituri. Cea mai febrilă muncă constructivă se dezvoltă în apropierea frontului bucovinean.

buit să-l împartă cu fiul și colaboratorul său W. L. Bragg.

Toți trei fizicieni învredniciți de premiul Nobel și-au dobândit merite neperitoare în acelaș ram subtil al fizicii moderne. Insușirile curioase ale radiului au deschis neașteptate orizonturi în ce privește structura moleculară a corpurilor. Cum sunt constuite din molecule, care e structura internă a corpurilor fizice, în ce legătură stă forma cristalelor cu aranjamentul atomilor dacă acestia nu se află în repaus, ce fel de mișcare săvârșesc și de ce energie dispun în mișcarea lor, iată întrebările pe cari și le-au pus și le-au rezolvit în parte acești fizicieni.

Despre razele Röntgen s'a crezut înainte de von Lane că nu au însușirile razelor de lumină așa încât nu pot fi privite de mișcare ondulatorică ci sunt a se considera de radiațiuni corpusculare cari în multe privințe difer de razele de lumină. Dr. von Lane a demonstrat prin experiențele sale ingenioase, că razele Röntgen trecând prin cristale interferează, un fenomen care se naște decăteori se întâlnesc două mișcări ondulatorice. Pe baza acestor rezultate experimentale von Lane pune concluzia că și razele Röntgen nu sunt altceva decât unde de eter la fel cu lumina cu deosebirea că lungimea undelor aici e neînchipuit de mică. Razele de lumină, de căldură, electrice și razele Röntgen sunt identice, se nasc din perturbațiile electro-magnetice ale aceluiaș eter ipo-

tetic, și se deosebesc numai în privința lungimilor de unde. Dacă am voi să le însușim după lungimea undelor, la un capăt al seriei vor sta undele lungi ale telegrafiei fără fir, vor urma apoi undele ultrasunetului cu efectul caloric, apoi undele de lumină în ordinea culorilor curcubeului, iar după undele violete razele ultraviolete. La celalalt capăt al seriei sunt undele neînchipuit de mici ale razelor Röntgen. Având razele Röntgen aceleași însușiri ca și razele de lumină, e natural că toate metodele cari se folosesc la măsurarea undelor de lumină se pot aplica și aici.

Astfel își construiește von Lane spectrometrul său pentru razele Röntgen un aparat menit a măsura lungimea undelor röntgeniene. Spre a putea face cu acest spectrometru măsurări cantitative se recere înainte de toate a cunoaște distanța atomilor dintr'un cristal care formează partea esențială a spectrometrului. Invers: dacă am cunoaște lungimea undelor röntgeniene am fi în stare să calculăm distanța dintre singularității atomi ai cristalului. Partea aceasta a problemei a rezolvit-o în chip norocos William L. Bragg, al treilea fizician premiat. Comparând el reflexiunea suferită de razele Röntgen în interiorul unui cristal de sare comună și într'un cristal de clorură de potasiu (clorkali) — două cristale cari au aceeaș formă — a întrezărit felul diferit cum sunt aranjați atomii în interiorul acestor cristale, iar cunoscând odată structura cristalelor, prin o simplă calculație

i-a reușit să afle distanța dintre doi atomi învecinați ai cristalului de sare comună (0.000,000,281 cm.) Rezultatul primit are o însemnătate dublă, căci cunoscută fiind această distanță, măsurarea undelor dela diferite raze röntgeniene cu ajutorul spectrometrului construit de von Lane e o jucărie, iar pe de altă parte prin comparare se poate acum calcula aceeaș distanță și la alte cristale, scurt, se poate studia structura atomică a tuturor cristalelor. Iată cum au isbândit fizicienii premiați să pătrundă cu mintea lor în interiorul cel mai ascuns al cristalelor, să studieze structura atomică a celor mai complicate cristale cum e de pildă cristalul adamantin, punând temelii unei noi cristalografii, care fixează poziția reală a atomilor și nu se mărginește numai la forma externă a cristalelor.

Dr. von Lane și cei doi Bragg prin experiențele lor migăloase dar încununate cu succese au contribuit fără îndoială cu niște pietrii monumentale la zidirea mărețului palat al fizicii moderne, binemeritându-și distincția de care s'au învrednicit prin decernarea premiilor Nobel.

Arcau.

In Marea-Neagră.

Arad, 24 Ianuarie.

Cetim în *Journal de Genève* următorul articol pe care-l traducem în întregime:

Se știe că Rușii prepară două armate expediționare împotriva Bulgariei. Una dintre ele la Odessa, care are să fie transportată pe marea Neagră, a doua pe Dunăre la Kilia, Ismail și Reni.

Este foarte greu de închipuit cum va reuși îndeplinirea acestei operațiuni. Indată ce poate alege între două puncte de debarcare pe malurile dușmane, bine îndepărtate unul de altul, poate beneficia de surpriză strategică. Mai poate beneficia de o altă surpriză tactică la fel cu cea din peninsula Galipoli, îndată ce poate opera în diferitele puncte de debarcare reale sau simulate. Diferă însă întreprinderea de peste Dunăre. Incepând dela gura râului, fărmi sunt la început ruși și români, apoi în întregime români, urmează românii-bulgari; astfel echipa ar fi nevoită să traverseze malul bulgar care și-a făcut toate preparativele pentru a o primi cu canonade și a-i pune piedecă de trecere.

Adevărat, că în aceasta regiune, malul este jos și teritoriul un șes întins. Dacă Rușii dispun de o flotă puternică de monitoare și cuirasate, se poate admite o trecere în deplină forță; flota lor de pe marea Neagră însă, nu dispune de nici un vas în felul acesta. Construit-au ei dela începutul războiului? Este prea probabil că nu, deoarece dușmănia Bulgariei a venit pe neașteptate, și toate debarcările proiectate până aci nu priveau decât malurile turcești.

Iar de altă parte, comunicația Bulgariei cu statele centrale este stabilită pe Dunăre. Astfel, chiar dacă Bulgarii n'au dispus până acuma de artilerie grea cu care pot apăra malurile râului, calea le este deschisă pentru ca să li se transporte. Luând în considerație toate acestea, se poate considera prea puțin posibilă plecarea expediției pe Dunăre. Posibilitatea acestei întreprinderi ar fi supusă posesiunii prealabile a unei părți din malul drept al râului. Aceasta eventualitate s'ar putea prezenta în două chipuri, anume dacă România ar permite trecerea armatei rusești pe teritoriul ei sau dacă ar intra ea însăși într-o campanie împotriva Bulgariei, sau dacă o armată rusească debarcată pe coastele mării Negre ar lua apărarea trecerii pe apele Dunării.

Dacă — în principiu — o debarcare rusească într'un punct al malului bulgar este posibilă, se poate admite după cele experimentate la Galipoli. Cu toate acestea trebuie observat că acțiunea în Dardanele nu s'a putut executa în luna

Februarie, atunci, când imbarcația nu se putea face pe valurile mării; tot astfel acuma, regimentul de iarnă a intrat, și marea Neagră este primejdioasă. Și în sfârșit, contingentele debarcate la Sedil Bahr, n'aveau să se depărteze de baza lor de operațiune. Ele erau mereu protejate de focurile flotei, prin care era aprovizionată pe fiecare zi cu muniții. E foarte diferențiată situația unei armate care se adâncește în ape sprijinită pe propriile-i forțe și artilerie. Ar trebui deci să se mărginească la marea din Varna, sau să debarce un corp întreg într'un oraș. Ori care din aceste operațiuni ar avea caracterul puțin aventurat.

În urma experiențelor câștigate în războiul actual privitor la inviolabilitatea fronturilor, și în situația în care se găsește Macedonia astăzi, de sigur n'ar fi bine văzută o debarcare la Varna, a cărei comunicație cu puterile centrale este asigurată atât pe uscat cât și pe Dunăre. Este priviștea reducțiunea Varnei prin flotă, chiar în lipsa mijloacelor de apărare, luând în considerație sprijinul reciproc al artileriei dela malurile mării și cel al torpiloarelor, se poate trage la îndoială reușita unei întreprinderi într'un ținut destul de strâmt.

Se indicase că Rușii au preparat cele două expediții din marea Neagră și pe Dunăre, întâi pentru reținerea trupelor bulgare din nord, susținând în chipul acesta situația aliaților la Salonica, în rândul al doilea pentru a fi gata în cazul când s'ar prezenta nouă eventualități. Acumith declarase că Ententa rezervă o surpriză în Balcani. Să o așteptăm. Că aceasta surpriză se mărginește la aceste două expediții navale, iată ceace se poate trage la îndoială până la probele faptelor contrare.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 24 Ianuarie.

Nici o lipsă a obștei românești n'a fost atât de viu simțită ca orfelinatul. Schinteia aruncată de inițiatori și transmisă marelui public românesc prin apelul din numărul de Crăciun al ziarului nostru a aprins toată suflarea românească. Din toate ținuturile locuite de Români primim scrisori de aprobare, dovezile unui entuziasm de nedescris. Ni se trimit bani din toate părțile, ni se comunică propuneri privitoare la facilitarea mărețului scop. Tuturor, cari în chipul acesta manifestă românismul lor veritabil și iubirea lor de oameni, le transmitem mulțumita noastră, care este mulțumita

neamului. Oricine va înțelege însă, că este curată imposibilitate să reproducem în coloanele acestui ziar toate scrisorile, toate articolele și toate propunerile, cari ni se trimit în legătură cu orfelinatul dela Sibiu, căci atunci nu ne-ar rămânea nici măcar 2 pagini din acest ziar pentru celelalte materii, de cari ziarul absolut nu poate fi lipsit. Să nu se supere deci nimeni, dacă ar vedea că nu se publică articolul său ori scrisoarea sa trimisă aici în chestia ce ne preocupă. Să se știe însă că noi toate propunerile, cari ni se vor părea ducătoare la scop, le comunicăm acelor domni din Sibiu, cari au luat asupra lor sarcina de a conduce realizarea mărețului gând. Neapărat vom publica însă la acest loc și mai departe toate dăruirile, ce ni se vor trimite ori anunță pentru orfelinatul românesc din Sibiu pe deoparte spre a servi de indemn altora, de altă parte pentru de a se putea face controlul acelor dăruiri Români, cari ar putea și ar trebui să deie, dar nu dau ascultând de glasul răgușit al sgârceniei ori al indiferentizmului păcătos față cu interesele de existență ale neamului nostru. Controlul neapărat se va face.

Facem azi amintire de una dintre cele mai frumoase fapte săvârșite pentru orfelinat. Este acea a dlui avocat Dr. Simion Tămașu din Hida (Hidaalmás), care ni-a trimis suma de 500 cor. cu o frumoasă scrisoare din care reproducem următoarele:

„În timpurile de fuță, într'adevăr, n'am fost mai lipșiți pe nici un teren, decât pe terenul adăpostirii orfanilor rămași după acei eroi, cari au căzut întru apărarea patriei. Vă salut pentru vrednica muncă ce depuneți în serviciul acestei mărețe idei și din parte-mi vă trimit cu asignată 500 cor.”

Dar d. Dr. Simion Tămașu nu s'a mulțumit cu atât, ci cu spesele sale a tipărit un apel călduros, pe care l'a trimis tuturor cunoscuților săi îndemnându-i să-l urmeze și să dăruiască și dănsii pentru scopul sfânt.

D. Dr. Simion Tămașu primească mulțumirile noastre. Urmând cu toții pildei sale orfelinatul se va ridica splendid.

Au mai contribuit pentru orfelinat următorii:

Ioan Benchiciu, Pâncota	cor. 25.—
Dr. G. Secoșan, București	30.—
Dante Ovidiu German, Pöstyén	11.14
Prof. Sabiu Evițian și familia, Arad	10.—
Dimitrie Popovici, preot Cermelu	20.—
Nicolae Vălean, preot militar Timișoara	23.87
Ion Candrea, jude regesc Lipova	10.—
Ion Mităr, Homokdiód	20.—
Colecta lui Teodor Vásárhely, Bihar-diószeg	120.—
Familia Nicolae Băilă, Sebeșul-săsesc	10.—

In numărul de azi total: cor. 770.01

naționale. Aici a vorbit d. I. Nandriș cu o franchețe românească. Făcând prohodul anului ce s'a dus, an brodat în sânge și lacrimi spune că cu toată tragedia lui, anul ce s'a dus ne-a adus o slabă licărire de mângâiere, care — durere — greu am plătit-o. Ne-a adus reînvierea virtuților strămoșești, fapt ce ne-a întărit conștiința și încrederea în puterile noastre. Românii din diferite provincii și țări s'an cunoscut mai deaproape pe câmpul de luptă și le-a întărit conștiința că neamul românesc e mult mai mare decât îl slujiau cunoștințele sale geografice din înaintea războiului. Și asta e un avantaj. Am jertfit pentru tron și patrie tot ce am avut mai bun și mai scump — zice d. Nandriș — și o spunem cu o mândrie duloasă că neamul nostru a adus cele mai mari și cele mai curate jertfe din toată conglomerata de neamuri din monarhie. În schimb nu cerem milă și nici răsplată — căci nu ne lasă mândria noastră națională — ci cerem drepturile noastre pentru viitorul nostru. Constatând că mulți din cei pe cari eram obișnuiți să-i vedem în mijlocul nostru la astfel de ocazii, astăzi nu mai sunt și poate pe mulți nu-l vom mai vedea.

Dorește apoi la toți an nou fericit și cu noroc. Iar eu prilejul acesta am voi să amintim un lucru, ce pe vremuri s'a mai scris în treacă în coloanele acestui ziar. De zeci de ani muncește și luptă pentru tot ce-l românesc în Viena — astăzi un venerabil bătrân, înveștat în muncă și cinste. Și cine nu-l cunoaște pe acest venerabil și atât de iubit bătrân? Cine n'a auzit de Dr. Sterie N. Ciurcu? Cea mai frumoasă din toate faptele d-sale frumoase e dragostea, grija și inima pentru studenții români din Viena. Studentul din 1870 are astăzi după 45 de ani aceeași putere de viață, aceeași

înca nici nu s'a început. Că vait mândriș ce se vor începe după desarmarea țării vor avea vre-un rezultat e o chestie problematică, cunoscându-se caracterul nestatornic al lui Nichita, care cedează ușor influențelor din afară.

Agentia Havas anunță cu regele Nichita se găsește în Podgorița în mijlocul trupelor sale.

Zlarele engleze anunță: Intențiunea regelui Muntenegrului de a încheia o pace separată a provocat mare nemulțumire în armata muntenegrină. Generalul Martinovici s'a pus în fruntea nemulțumiților pentru ca să continue lupta, iar dacă aceasta nu-l este posibil sub steagul țării sale, dorește să rela lupta în rândurile armatei sârbești.

„Idea Nazionale” anunță din San Giovanni di Medua: Armata sârbească din Scutari la care s'au alăturat Muntenegrinii sub conducerea lui Martinovici l'au silit pe Nichita să-și schimbe punctul de vedere. Zlarele italiene anunță unanim, că armata muntenegrină s'a opus desarmării și și-a știut impune voința.

Daily Express a primit din Roma știrea că în urma capitulării Muntenegrului între regele Nichita și membrii familiei sale sunt desbinări. Prințul Danilo, care a fost exilat din Muntenegrul acum 6 luni împreună cu soția sa, care e germană de origine, s'a întors la Ce-

prinsii de leșinuri și clipiri. Înaintind cu detașamente de armate, sunt îndatorăți să pună armele, ceea ce se face fără rezistență mănoasă, pot să se întoarcă la ocupațiile lor de înaintea, bine înțeles sub supraveghierea eșantă. Se manifestă rezistență, este desarmat cu forța și eut prisionier de război. Aceasta soluție corăp atât situației militare cât și populației și prin procedeu Muntenegrului îi va fi redată pacea dorită. Comanda supremă a țării a fost încununată în înțelesul acesta.

Berlin, 22 Ianuarie. — Se comunică dela m. cartier general:

Pe frontul occidental: La sudost dela Ipern tr'o explozie reușită am nimicit un tranșeu de pe o estindere de 70 m. Dușmanul a bombardat succes pozițiile noastre dintre Mosel și Vogese, și multe localități din dosul fronturilor noastre.

Pe frontul oriental: În fața Dünaburgului și Smargon s'au dat lupte artileristice.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Budapesta, 23 Ianuarie. — Se comunică dela tierul general:

Pe frontul rus: La nord de Boian, pe malul tului, alaltăeri am reușit cu explozia unui tranșeu situat pe înălțimea Dolzoc. Dintre soldații în număr de 300 cari apărau tranșeul, n'au rămas în viață foarte puțini. În cursul nopții de ieri spre azi, pe laș sector, am isgonit dușmanul din pozițiile sale întărite. La nord-vest dela Nisejeko un tranșeu a

stru a fost zilnic expus atacurilor rusesti, dându-se chiar lupte apropiate; trupele noastre viteze însă, rezistă cu succes tuturor atacurilor. La sud dela Duhno, după mari preparative artileristice, dușmanul a pornit un atac împotriva noastră. I-am respins, cauzându-i pierderi considerabile.

Pe frontul italian: La capul podului dela Tolmein, pe sectoarele vestic de pe coasta Crnului și în unele puncte a liniei de luptă din Tirol, s'au dat lupte de artilerie. Pe sectoarele dela Flitsch, am respins un slab atac dușman. Un aeroplan al nostru a aruncat bombe asupra magazinelor italiene din Borgo.

Pe frontul sudostic: Mare parte a armatei muntenegrine a depus armele. Pe linia de războiu din nord-ostul Muntenegrului, în zilele din urmă s'au predat peste 1500 sârbi. Trupele noastre au ocupat porturile adriatice Antivari și Dulcigno.

Berlin, 2 Ianuarie. — Se comunică dela marele câmp general:

Pe frontul occidental: Spre nord de Arras la Neuville, printr'o explozie reușită, trupele noastre au ocupat un tranșeu înaintat dușman pe o întindere de 250 m. Am făcut prizonieri 74 Francezi. În Argonne, după scurte lupte de granate de mână am ocupat o parte a unui tranșeu dușman. Deasupra stabilimentelor militare la est de Belfort, am aruncat bombe.

Pe frontul oriental și din Balcani: Situația e ne schimbata.

Înțelegerea face concesii Greciei.

Trupele germane au plecat spre Albania. — Întrevederea miniștrilor francez și englez cu Skuludis. — Consiliul de războiu din Londra. — Grecia tolerează ocuparea insulei Corfu. — Declarațiile regelui Constantin. — Trupe turcești la granița Greciei. — Venizelos în Salonic.

Arad, 24 Ianuarie.

Corriere della Sera anunță din Salonic: Toate semnele arată că știrile cari spun, că acțiunea împotriva Salonului e încă departe nu corespund realității. Concentrările mari dela granița grecească arată, că ofensiva probabil se va începe în zilele cele mai apropiate.

Pozițiunile dela Salonic pot fi atacate din trei părți. Dinspre Monastir poate fi atacată aripa stângă a armatei de apărare, pe căile ce duc dela Ghevgheli și Doiran spre frontul trupelor înțelegerii, iar dinspre partea ostică a graniței greco-bulgare aripa dreaptă. În aceste 3 zone își concentrează dușmanul trupele. Cele mai multe forțe sunt concentrate între Doiran și Ghevgheli deoarece din aceasta direcție se concentrează atacul principal. Pe aceasta linie sunt concentrați peste 200 mii Bulgari. Germanii au aci numai puțină infanterie, artilerie ușoară și câteva regimente de cavalerie.

In Monastir sunt vre-o 50 mii soldați în partea cea mai mare Germani, afară de câteva regimente austro-ungare și bulgare. Armata aceasta, întărită cu noi regimente bulgare — după cum se vestește — ar fi plecat în Albania ca să atace aripa vestică a trupelor dela Salonic.

Agentia Stefanl anunță din Atena: Ministrul plenipotentiar al Franței și al Angliei au avut în 2 Decembrie o întrevedere mai lungă cu primul ministru Skuludis. Ziarele de seara din Athena atribuie acestui întrevederi o mare importanță. După *Giornale d'Italia* cei doi miniștri au comunicat primului ministru Skuludis, că guvernele lor sunt aplicate a face concesii economice Greciei.

Daily Telegraph atribuie o mare importanță consiliului de războiu care a avut loc Mercuri în Londra. Consiliul precedent — scris numitul ziar englez — a hotărât evacuarea Dardanelor, iar actualul consiliu probabil a fost convocat pentru ca să se ia hotărâri privitor la Salonic, deoarece un mare număr de trupe austro-

ungare au devenit libere și pot fi acum întrebuințate la acțiunea împotriva Salonului.

Evening News primește din Atena despre întrevederea dintre miniștrii francez și englez cu primul ministru Skuludis informațiunea, că cu acest prilej s'a ajuns la o înțelegere multumitoare privitor la ocuparea insulei Corfu.

Se telegrafiază din Atena: Foarte probabil, că în Atena se va proclama starea de asediu. Regele Constantin a făcut în privința aceasta următoarele declarații corespondentului lui *Ruskoje Slovo*:

Dacă guvernul meu îmi va prezenta un proiect pentru proclamarea stării de asediu, eu în tot cazul îl voi aproba. Nu doresc să suprim nici libertatea cuvântului și nici a scrisurii, dar nu pot permite ca ziarele grecești să publice păreri, cari îmi jignesc simțimintele. Nu pot tolera, ca ziarele grecești să publice apeluri la adresa țărilor străine, pentru ca să se violeze drepturile suverane ale Greciei. Starea de asediu va fi o măsură împotriva acestor abuzuri.

Din Serres se anunță oficios că în sectorul dela Gümüldjina până la Sullii se concentrează trupe turcești.

„Hamburger Fremdenblatt” anunță: Ziarelor din Paris li se telegrafiază din Salonic, că Venizelos a sosit acolo pe bordul unui vas de războiu.

Războiul european.

Mesagiul regelui suedez.

Stockholm. — Mesagiul citit de regele la deschiderea camerei, a fost de conținut în deosebi privitor la luptele potențate al căror rezultat va decide viitorul popoarelor. Guvernul speră să-și păstreze și în viitor neutralitatea declarată dela începutul războiului. Susținerea neutralității Suediei, armata și flota mobilizată pentru apărarea drepturilor țării va rămânea și mai departe în preparativele de astăzi. Poporul suedez a suferit foarte mult în cursul anului trecut pe urma războiului. Statele beligerante au neglijat tot mai mult principiile drepturilor naționale și îndatorirea să apere neutralii de primejdiile războiului.

Ținuta statelor beligerante a pricinuit poporului suedez mari dificultăți economice. Guvernului i s'au prevăzut în repetite rânduri încercări cari au avut scopul să așeze comerțul suedez sub auspiciii străine. Munca desvoltării forțelor armate trebuie urmată fără întârziere. Cu toate că budgetul a fost făcut ținând seamă de mari economii, necesitatea va cere noi dări. Guvernul va propune camerei să aleagă o comisiune de câțiva deputați, cari să pertracteze cu guvernul afacerile de ordin intim în felul cum s'a făcut în toamna anului 1914.

Lupte decisive pe Marea Nordică?

Geneva. — Plecarea lui Joffre și Briand la Londra au produs mare senzație. Ziarele din Paris spun, că aceasta este o mărturie a importanței depunerii armelor Muntenegrului. Știrile cele mai îndârjite se svonesc în toate părțile. Se afirmă, că împătrita înțelegere vrea să provoace lupte decisive pe malul mării Nordice și în felul acesta flota de războiu a Angliei va trebui să între în acțiune.

Geneva. — În urma afirmațiilor știrilor din urmă Franța vrea să înceapă o nouă ofensivă, fiind opinia publică foarte agitată. Între alte bănuiele se svonește, și o mare debarcare pe malul olandez.

Anglia va lupta doi sau zece ani.

Amsterdam. — Lordul Derby a spus corespondentului lui „Newyork Herald” următoarele:

— Dacă războiul are să dureze doi, sau zece ani, Anglia are să lupte până când va în-

frânge Germania. Noua noastră armată este mult superioară armatei germane.

La întrebarea dacă n'are temeri că serviciul militar obligator va pricinui turburări interne, lordul Derby a răspuns că muncitorimea este de acord intim cu națiunea întreagă, având încredere în învingerea finală. Cea mai grea chestiune este privitoare la muncitorii minelor, ale trenurilor și a marinel, speră însă — a zis lordul Derby — că toate dificultățile vor fi aplanate în timpul cel mai scurt pe calea cea mai pacinică.

Mesagiul norvegian.

Cristiania. — Regele Hakon a deschis ședința stortingului printr'un mesaj prin care spune că relația prietenească față cu toate statele s'a menținut în cursul petracțiilor debătute între Norvegia și statele beligerante, cu scopul sprijinirii intereselor comune. Pe lângă păstrarea celei mai stricte neutralități, Norvegia, apărând drepturile statelor neutrale, a reușit să susțină bunele relații cu Dania și Svedia. Mesagiul însă unele dispoziții luate de guvern, anunțând că în cameră se va prezenta un proiect de lege în chestia dispozițiilor referitoare la desvoltarea și întărirea armatelor marine și de pe uscat.

Vase de războiu japoneze în drum spre canalul Suez.

Paris. — „Journal” anunță din Tokio că trei crucișătoare japoneze, afirmativ Kasuga, Tokiva și Citozu au plecat către canalul Suez cu scopul apărării navigației japoneze din ocean, sau pentruca să participe la apărarea canalului.

S'a terminat pertractarea obligativității engleze.

Rotterdam. — Desbaterile amănunțite a proiectului obligativității militare, s'a terminat. Toate punctele au fost primite în întregime cu mare majoritate.

Anglia și-a sporit marina.

Landra. — (Reuter). Cartea albă camunicată astăzi conține un adaus, în sensul căreia echipa flotei a fost ridicată cu cinczeci de mii oameni, astfel încât întreg contingentul flotei are să fie compus din trei sute cincizeci de mii oameni.

Întărituri rusești pe frontul Basarabean.

București. — Din Iași se anunță: Călători sosiți aici din Basarabia spun că în diferitele puncte a Basarabiei, Rușii construiesc puternice întărituri. Cea mai febrilă muncă constructivă se desvoltă în apropierea frontului bucovinean, unde sosesc mereu noi trupe întăritoare.

Anglia împotriva Olandei.

Geneva. — Presa radicală franceză atribuie luptelor apropiate decisive, călătoria la Londra a lui Briand, Joffre și Lacaze. În urma svonurilor din urmă, Franța va începe o nouă puternică ofensivă pentru liniștirea spiritelor agitate ce domină în opinia publică. În cazul acesta, diviziunea flotei de războiu a Angliei, va fi și ea nevoită să între în războiu. Se svonește și de o eventuală debarcare pe malurile Olandei.

Noul program al flotei americane.

Washington. — Agenția Reuter anunță: Secretarul ministerului de marină Daniels, în comisia afacerilor marine a fost pe lângă noul program al flotei. În vorbirea ținută a declarat, că după războiu America va fi în situația, prin ajutorul flotei sale puternice și a situației sale bogate, să convoace un congres internațional pentru atenuarea militarismului.

Papa pentru independența Belgiei.

Amsterdam. — Canonicele Hemusse, care nu de mult a fost primit în audiență la papa, în cadrele unei predici ținută în biserică din Lappane, a declarat că papa a promis, cu ocazia

tratativelor de pace să intervină în persoană lângă domnitorii pentru restabilirea independenței Belgiei.

Pașici în Corfu.

Londra. — „Daily Chronicle” anunță din Corfu, că acolo au sosit în 18 c. pe bordul unui crucișător italian mai mulți membrii ai camerei sârbești însoțiți de baronul Squitti, ministrul italian la curtea sârbească. Pe bordul acestui crucișător a sosit și primul ministru Pașici, care a declarat corespondentului numitului ziar cu mult optimism, că e foarte mulțumitor aliaților pentru ajutorul care l-au dat armatei și popoului sârbesc.

Anglia râvnește să fie stăpână pe întreg comerțul mondial.

Berlin. — După cum e informat corespondentul din Amsterdam al lui *Vossische Zeitung* guvernul englez, pentru ca să dea o eficacitate și mai mare blocusului riguros la care s'a decis împotriva Germaniei, a hotărât să înființeze o comisie care să controleze circulația transatlantică, adică întreg comerțul mondial să stea sub influința Angliei. Mărfurile s'ar transporta în țările neutre în acest caz în contul Angliei. Anglia ar câștiga prin aceasta două avantaje: ea va putea reduce importul din statele neutre, despre cari bănuiește că o parte din articolele importate le dă statelor dușmane Angliei, iar al doilea avantaj ar fi financiar, adică întreg comerțul mondial s'ar desfășura prin intermedierea Angliei. Neutralii ar fi în acest caz constrânși să-și împartă câștigul cu Anglia. Anglia se va apropia astfel — după cum a declarat ministrul Runcmann, — de scopul ei principal: cucerirea comerțului mondial.

Berlin. — Lui *Berliner Tageblatt* i se anunță din Olanda: Agenția Reuter e informată din Melbourne, că guvernul Australiei a oprit orice export în Olanda. Probabil că această măsură e numai o consecință a blocusului înăspriț anunțat de Anglia împotriva Germaniei.

Luptele în Mesopotania.

Berlin. — „Le Temps” ocupându-se cu hiptele dela Kut-el-Amara constată, că situația, deși se pretinde că Aylmer a recucerit Seik-Saidul, nu e favorabilă Englezilor. Englezii au făcut din Kut-el-Amara o adevărată cetate. Pașa Nureddin a impresorat această pozițiune și a ocupat Seik-Said, tăind astfel legătura garnizoanei de 10 mii oameni din Kut-el-Amara cii proiectează infometarea Kut-el-Amarei. Lui Aylmer i-a reușit numai după o luptă foarte grea să-i alunge pe Turci din Seik-Said, iar succesul îi va fi fără valoare, dacă nu-i va reuși să-și împreune trupele cu cele din Kut-el-Amara. Posesiunea acestei cetăți e o condiție neapărată pentru menținerea pozițiilor engleze. Fără de aceasta Englezii sunt constrânși să se retragă la Korna și în acest caz au perdit iarăși, tot ce au câștigat cu jertfe mari.

Nouă trupe engleze în Mesopotania.

Stockholm. — „Nowoje Wremia” anunță din Teheran, că Englezii au debarcat în zilele din urmă trupe considerabile în portul Cosima din golful persic. Aceste sunt trupe indiene aduse din Egipt și Gallipoli. O parte din aceste trupe sunt în drum spre Kut-el-Amara și vor forma armate de rezervă pentru generalii Aylmer și Campbell.

Clemenceau cere dictatura în Franța.

Berlin, 22 Ianuarie. — După cum află „Vossische Zeitung” din Zürich, Clemenceau cere în ziarul său cu insistență dictatura în Franța. După Clemenceau Franța ar fi avut încă de multă vreme nevoie de o dictatură aspră morală. Acum însă începe a deveni necesară dictatura și în alt sens. Nu i-ar conveni de loc însă, ca puterea dictatorică să ajungă pe mâinile unei singure persoane — ci să se înființeze un comitet așa zis al salvării naționale. Acestui comitet să-i dea apoi toată puterea. Clemenceau afirmă, că și șeful socialist decedat Vaillant

a fost de această părere. Promite apoi că va sprijini din răspuneri în cameră, orice inițiativă, din orice parte ar veni în această privință.

Cardinalul Mercier la Roma.

Roma. — Cardinalul Mercier, primat al Belgiei, continuă să fie la Roma obiectul unei demonstrații mișcătoare. Partidul naționalist italian i-a pregătit o manifestație măreață. Mii de cetățeni au aclamat pe eminentul prelat la trecerea sa pe străzile capitalei. Cardinalul Mercier a primit din partea consiliului comunal, o entuziastă adresă de simpatie.

Un american asupra situației din India.

Londra. — Se comunică ziarului „Daily Express” că Dr. Bellamore cunoscutul turist american s'a întors dintr'o călătorie din India și declară că India e tot atât de leală Englețerei ca și Germania kaiserului. India e absolut neturburată de evenimentele actuale; industria ei e mai activă ca în totdeauna. Șefii indieni se întrec ca să ajute imperiul. E zadarnic ca Germanii să încerce să facă impresie lumii că India e pe punctul de a se revolta. (Ag. tel. engl.)

Nou războiu în extremul Orient?

Conflictul chino-japonez.

Arad, 24 Ianuarie.

„Rjeci” are informația că Japonia a prezentat din nou guvernului chinez pretențiile cari în primăvara anului 1915 era să producă războiu între Japonia și China. În momentul din urmă, Japonia și-a retras pretențiile, acuma însă crede sosită clipa pentru ca să le repete cu toată energia.

Dintre toate, cea mai agresivă pretenție este aceea prin care guvernul chinez în toate afacerile militare, financiare și externe nu poate decide decât în înțelegere cu sfetnici japonezi. Japonia poate să edifice școli în China, în teritorii stabilite va trebui organizată poliție comună japoneză și chineză, arsenalele chineze să fie dirijate de Chinezi și Japonezi. Condițiile mai cer că Japonia să construiască o linie de drum de fier în China sudică și preoții japonezi să poată propaga în voie liberă religia lor în China.

Presă japoneză a primit cu însuflețire toate pretențiile și cere guvernului să prezinte și alte condiții printre cari cea principală să fie că la proxima conferință de pace, China să nu poată lua parte directă ci interesele ei să fie reprezentate de Japonia.

Dacă știrea din „Rjeci” este adevărată, se verifică o nouă dovadă că Japonia crede sosit momentul să-și estindă hegemonia în Orientul îndepărtat. Nu se pot prevedea încercările ce se vor naște pe urma acestei stări de lucruri. Este exclus ca America să nu se amestece în aceasta afacere, fiindu-i prin pretențiile japoneze primejduite toate interesele din marele ocean.

„Times” anunță din Peking: Ambasadorul japonez a comunicat biroului afacerilor externe că misiunea proiectată la Tokio a ministrului chinez de comunicație, nu se va efectua deocamdată. Se crede că prin acest fapt Japonia a voit să-și dea expresie împotriva încoronării din luna Februarie a lui Jaunsikaj.

„Daily Telegraph” anunță din Peking, că misiunea proiectată se crede că a dat expresie în numele guvernului chinez felicitărilor și urărilor de bine cu prilejul încoronării împăratului japonez, pertractând în același timp recunoașterea monarhiei și un împrumut. În urma exportului considerabil de muniții de războiu, rezervele de aur ale Japoniei s'au ridicat la 60 milioane funți șterlingi.

Din Stockholm se anunță că „Djen” comunică din Mukden următoarele: În legătură cu evenimentele petrecute în China, în flautul Mukdenului și în cel din Gurnskl s'a publicat starea de asediu, introducând în același timp cenzura pentru poște și telegraf. Pe linia drumului de fer dintre Peking și Mukden au sporit agenții Ochraniei.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 24 Ianuarie 1916.

Orfelinatul din Sibiu.

— Ecouri din regat. —

În timp ce zilele trecute lăudam opere filantropice a celor ce s'au gândit la crearea — din banii profesorilor — a unui orfelinat și internat pentru copii pentru profesori, ziarele de peste munți ne aduceau vestea unei frumoase inițiative: În românescul Sibiu se va înălța în curând — grație ofrandelor ce vor primi — un mare institut în care se vor primi orfanii eroilor morți pe câmpurile de luptă.

Vorbindu-ne despre această faptă bună și faptă românească „Românul” din Arad adaugă:

„Un ziar de bulevard din Budapesta, „Az Est”, în cursul unui an de zile a colectat pentru scopuri umanitare necesitate prin război aproape 2 milioane de coroane. Oare 12 milioane de Români nu vor fi în stare să dea un milion pentru orfanii neamului nostru?”

Inima românească miloasă până acolo încât se înduioșează și de soarta unui pui de șarpe, cum observa odată marele filo-român Michelet; inima românească, nu poate să privească cu indiferență, vetrele părăsite, ființele nevinovate rămase fără adăpost de pe urma războiului.

Orfelinatul din Sibiu trebuie să se edifice; se va edifica. El va fi un simbol concret, nu numai al filantropiei, dar și al unei solidarități ce ne leagă pe toți cei de-o limbă, cei de-o rasă.

Copiii eroilor morți pentru o datorie ostășească nu pot să fie lăsați prada vânturilor; nu pot fi ei, urmașii bravilor, cerșetorii zilelor de mâne!

Și lângă atâtea mari opere de inițiativă românească, din frumosul Sibiu, vom putea de aci încolo să admirăm și orfelinatul fiilor de soldați români morți vitejește.

Ideea e prea frumoasă, ca să nu fie înfăptuită! — (Viitorul.)

Serviciul obligator până la 55 ani. Alaltăieri s'a dat publicității în Austria dispozițiile legale, prin care se întinde serviciul de războiu obligator și asupra cetățenilor până la 55 ani. Până acum legea prevedea că cetățenii monarhiei până la 50 ani pot fi înrolați pentru serviciul de războiu. Noua dispoziție arată că cetățenii trecuți de 50 ani, vor fi întrebuințați pentru servicii militare în interiorul țării cel mult șase săptămâni, și după un concediu de două luni, pot fi iarăși chemați la serviciu de războiu.

O descoperire senzațională în Brăila. Subșeful brigăzei de siguranță din Brăila, d. Mihaescu, a descoperit în urma unei reclamațiuni, pe str. Orientală 83. Ea se numește Iulia Fantum, e în etate de 50 de ani și e originară din Viena. Au început cercetări pentru stabilirea cauzelor secheștrării, spre a se putea stabili în urmă responsabilitatea vinovaților.

O serbare originală în București. Se scrie din București: Duminecă 27 Decembrie v., a treia zi de Crăciun, M. M. L. L. regele și regina României au invitat la serbarea pomului de Crăciun pe toți copiii în vârstă de 8—10 ani ai ofițerilor din garnizoană împreună cu părinții lor. La ora 5 seara întreaga familie regală a intrat în sala tronului salutați de peste 300 copii strânși în jurul frumosului brad. Majestățile Lor au mângâiat cu multă bunătate pe copilași, distribuindu-le daruri frumoase. Invitații au trecut apoi în bufet, urmând apoi dansul până la 7 seara; când familia regală s'a retras.

Atentat împotriva trenului balcanic. Se anunță din Sofia: Împotriva trenului balcanic, care a sosit Joi seara dela Berlin aci s'a săvârșit un atentat din partea Sârbilor, dar din

morocire fără rezultat. Pe linia Pirot-Niș, între localitățile Sitschewo și Sveti Petar s'a dat într'un defileu mai multe pușcături asupra trenului. Guvernorul Ciaprasicof, care din întâmplare călătoria cu acest tren a dat imediat ordin de oprire și a dispus să se ia măsurile necesare. Șeful administrației militare, generalul Kutnicof a ordonat supravegherea cea mai riguroasă a căii ferate și a pornit o anchetă severă, dela al cărei rezultat va atârna asprimea pedepsirei ce se va enunța asupra localităților, ce se găsesc în apropierea căii ferate.

Prescripțiile de neutralitate ale Operei din Chicago. Direcțiunea Operei din Chicago, pentru a evita un războiu mondial în miniatură între artiștii ei, cari sunt de naționalități diferite, a luat unele măsuri de conduită și le-a aplicat în toate garderobele artiștilor și între ținutele. Aceste prescripții sună astfel:

1. Să nu se discute despre capabilitatea de luptă a diferitelor armate, ci să se păstreze mai bine vocea pentru reprezentarea, în care trebuie să se cânte.
2. Să nu se neliniștească nimănui gândind, care domnitor își va pierde tronul, ci mai bine să cugete fiecare să nu-și piardă aici angajamentul.
3. În Statele-Unite fiți cu toții frați de arme, cari luptă pentru succesul Operei din Chicago.
4. Războiul Operei îl avem înainte de toate.
5. Arta nu te întreabă de ce naționalitate ești. Deci puteți să vă crutați plămânii.
6. *A tăcea e aur — afară de timpul când cântă.* Numai regisorul și dirigentul vor fi tolerați ca oratori.

Directorul dela „Revue des deux Mondes”. Cetim în *Le Temps* dela 18 Ianuarie că consiliul de supraveghiere dela *Revue des deux Mondes* în ședința dela 14 Ianuarie, a numit pe noul director dela *Revue*, în locul regretatului Francis Charmes. Alegerea consiliului, care va fi așternută, după obiceiul, adunării generale a acționarilor, s'a făcut în persoana eminentului publicist René Doumic dela Academia franceză, precedinte onorabil al Societății oamenilor de litere. Meritele lui René Doumic sunt bine cunoscute. Însărcinat, de ani de zile, cu critica literară și dramatică dela *Revue des Deux Mondes*, el a doborât în cărțile cari-i fac autoritatea, finețe și strălucire a gustului literar. Se știe că ar fi pus candidatura la acest post și *Gabriel Monod*, însă într'o scrisoare publicată de *Le Figaro*, președintele Academiei franceze spune că nu este printre cei ce aspiră la succesiunea lui Francis Charmes.

† **Silvia Muntean n. Moise** după lungi și grele suferințe a decedat în 20 Ianuarie n. a. c. la vârsta de 32 ani. Înmormântarea defunctei s'a făcut Sâmbătă în 22 Ianuarie n. a. c. în cimitirul gr. cat. din Parța. Odihnească în pace!

Apel către toate **elevete absolvente de școala civilă de tete cu internat a Asociațiunii din Sibiu**, să binevoiască a trimite cu grabă tutorul făgăduit pentru **școala Asociațiunii**, care e mult avizată în vremurile grele de război din cauza războiului. Bani să se trimită la adresa subsemnatului director al școlii. Ajutoarele generoase se vor cvita în ziaristica română și la On. Comitet al Asociațiunii. — Cu stimă: *Dr. V. Bologa*, director, *Nagy-Szeben*.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informații necesare (locul nașterii, regimul, și faptele răsplătite cu medalia raspo-

Ultima ora.

ITALIA ÎȘI RETRAGE TRUPELE DIN ALBANIA?
Berlin. — „Vossische Zeitung” află din Zürich: Acum e sigur, că Italia își va retrage trupele din Albania. Atât Barzilai prin discursul său, cât și presa semioficioasă Italiană motivează această retragere spunând, că expediția în Albania și-a ajuns ținta ocrotind pe refugiații sârbi. Această motivare însă nu corespunde adevărului, deoarece Italianii au ocupat Valona într'o vreme, când nimeni nici nu se gândea măcar la posibilitatea unui atac în Serbia.

Geneva. — *Pressa* franceză anunță, că guvernul Italian a decis retragerea trupelor italo-sârbe din nordul Albaniei.

DIMISIA LUI SALANDRA?

Budapesta. — Ziarul „Az Est” află că în urma consiliului de miniștri care a avut loc la Quirinal, s'a răspândit în Roma șovonul, că d. Salandra, prim-ministru, a dimisionat.

TURBURĂRI ÎN CHINA.

Petrograd. — Din Mukden se anunță, că o brigadă din divizia chineză nr. 20 e în marș spre Hui-Huașeu, cu misiunea de a respinge pe răsvrațiții Mongoli cari au năvălit în principatul Atsunensen, unde au proclamat restabilirea dinastiei manciuriene.

ESSAD PAȘA ÎN SALONIC.

Atena. — *Daily Chronicle* anunță: Essad pașa a sosit la Salonic, unde a declarat că va lua parte la apărarea Saloniceului cu 20 mii oameni ai săi.

SITUAȚIA FAVORABILĂ ÎN MUNTENEGRU.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Tratatul urmate în Cetinje privitor la depunerea armelor s'au încheiat definitiv, așa că s'a deschis calea pentru începerea tratativelor diplomatice. Chestiunea depunerii armelor a fost rezolvită favorabil. Predarea armelor continuă. Probabil în curând va fi liniște în Muntenegru. S'a început extradarea prizonierilor austro-ungari din captivitate munte-negrină. Până acum s'au întors 30 de ofițeri.

AVIATORI DUȘMANI AU BOMBARDAT ȚĂRMUL OSTIC AL ANGLIEI.

Londra. — Agenția Reuter anunță: În noaptea trecută, luminată de razele lunii, s'au arătat deasupra țărmului ostic al Angliei aeroplane dușmane, din care s'au aruncat 9 bombe. Focul provocat de bombele incendiatoare a fost repede stins. Au fost omorâți 2 cetățeni, iar doi bărbați, o femeie și 3 copii au fost răniți.

Bibliografie.

Primum următoarele publicații nouă: **I. Broșu: Siluete**, poezii. Preț 2 cor. Se pot comanda dela „Librăria Arhidiecezană” și „Foaița Poporului” în Sibiu; „Concordia” în Arad; „Librăria I. Ciurcu” în Brașov, și „Librăria Arhidiecezană” în Blaj.

A apărut cea mai bună carte de rugăcuni, întocmită de preotul *Petru E. Papp*. Ea se vinde în folosul școlii românești din Pocola, susținută de ambele confesiuni.

Se extinde pe 280 pagini și cuprinde tot ce e necesar pentru mângâierea sufletească a unui creștin. Un exemplar costă 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și „Doina” în Beiuș.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Petru Bacoș, Feldpost. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Aprilie 1916. *Demetriu Ioviția*, inginer, București. Abonamentului ziarului pt. România e de 40 lei la an. În coroane se plătește după curs.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Se caută

pentru administrația ziarului „Românul”
uu adiunct

Ofertele însoțite cu indicarea pretențiilor sunt a se trimite la

TIPOGRAFIA „CONCORDIA”
 Arad.

Un comis harnic,

află loc, sub condiții favorabile la Firma
IOAN COMȘA & FIU,
 (Co 2570-8) Seliște (Szelistye).

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.

farmacist

Va 2587-10

Gyulafehérvár.

ANUNȚ.

Un practicant sau practicantă poate afla aplicare îndată la institutul nostru.

„SENTINELA”

Institut de economii și credit ca societate pe acții în Satul-Nou — Révaujfalu.
 Se 2568-10

ANUNȚ.

În cancelaria notarului cercual din Săsciori (Szászcsor) (Szeben m.) află aplicare momentană un cancelist Domn sau Domnișoară; cei cu practică bună în afacerile notariale pe lângă 120 Cor; iar cei cu practică mai puțină 85 Cor. salar lunar.

Preferiți sunt cei cu diplomă de notar, iar fiind postul de vice-notar vacant pot fi cu timpul aleși în acest post definitiv.

Săsciori, (Szászcsor, Szeben m.) la 18 Ianuarie 1916.

Augustin Bârsanu,
 notar cercual.

(Ba 2571-3)

ÎN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII.

Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termin, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMĂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununile și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri
moderate :**